

rijksuniversiteit
groningen

Intergenerationele Continuïteit van Uithuisplaatsingen: een Scoping Review

Nathasja Koning

Masterthese - Ontwikkelingspsychologie

s3990621
Oktober 2023
Vakgroep Psychologie
Rijksuniversiteit Groningen
Thesebegeleider: prof. dr. V.I. Eichelsheim

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Een masterthese is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de masterthese is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de masterthese is dan ook niet zonder meer geschikt om als academische bron te worden gebruikt om naar te verwijzen. Indien u meer wilt weten over het in deze masterthese besproken onderzoek en eventueel daarop gebaseerde publicaties, waarnaar u zou kunnen verwijzen, kunt u contact opnemen met de genoemde begeleider.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Abstract

In this scoping review an overview will be given of what is known within the existing literature with regards to the intergenerational continuity of out-of-home. Out-of-home placement is an invasive measure that is executed when parents are not able to provide the proper care for their child. In addition to that, a description will be given of the explanations of the continuity that are mentioned in the literature. All of the includes articles derived from PsychINFO, Scopus, SocINDEX and Web of Science. The included articles had to contain information about out-of-home placement of two generations, had to be written after 1990, had to be written in Dutch or English and had to be primary sources. In total there were eleven articles which met the inclusion criteria and were included in the review. The majority of the articles suggest that there is intergenerational continuity of out-of-home placement. A few explanations that are mentioned in the articles are the social learning theory and the theory of deprivation. Only five out of the eleven studies made use of a reference group.

Keywords: Intergenerational Continuity of Out-of-home placement, Scoping Review

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Abstract

In deze scoping review wordt een overzicht gegeven van wat er in de bestaande literatuur bekend is over de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Een uithuisplaatsing is een ingrijpende maatregel die wordt toegepast wanneer ouders niet meer in staat zijn om op een veilige manier voor hun kind te zorgen. Verder wordt er ook beschreven welke mechanismen er in deze literatuur worden beschreven met betrekking tot de continuïteit. Alle artikelen zijn afkomstig van PsychINFO, Scopus, SocINDEX en Web of Science. De artikelen bevatten allemaal informatie over uithuisplaatsing van twee generaties, zijn ouder dan 1990, zijn geschreven in het Engels of Nederlands en moesten primaire bronnen zijn. Er waren in totaal elf artikelen die voldeden aan de criteria en die dus zijn meegenomen in dit onderzoek. Het overgrote deel van de artikelen lijken er op te wijzen dat er sprake is van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Een aantal verklarende mechanismen die zijn genoemd zijn de sociale leertheorie en de 'cycle of deprivation'. Slechts vijf van de elf artikelen maakten gebruik van een controle groep.

Trefwoorden: Intergenerationele Continuïteit van Uithuisplaatsing, Scoping Review

Intergenerationele Continuïteit van Uithuisplaatsing: een Scoping Review

In 2021 verbleven iets meer dan 758 duizend kinderen uit 28 Europese landen niet meer bij hun ouders, dit komt naar voren uit grootschalig onderzoek van UNICEF en Eurochild. Binnen dit onderzoek werd er data verzameld over kinderen in alternatieve zorg binnen 27 EU landen en het Verenigd Koninkrijk (2021). In 2021 verbleven er bijna 43 duizend Nederlandse jongeren van 22 jaar en jonger voor minimaal 6 maanden niet meer bij hun ouders (CBS, 2022). In totaal leefden er 21,5 duizend van deze kinderen in een pleeggezin, 6,5 duizend verbleven binnen de gezinsgerichte jeugdhulp en ongeveer 1.8 duizend jongeren zijn in de gesloten jeugdzorg geplaatst. De overige 18.5 duizend jongeren verbleven onder andere in accommodaties van jeugdzorginstanties en onder begeleid wonen. Kortom, een groot deel van deze 43 duizend jongeren groeit dus voor een bepaalde tijd niet thuis op. Enkele van deze jongeren zijn, al dan niet tijdelijk, uit huis geplaatst.

Redenen voor uithuisplaatsing

Uithuisplaatsing is een ingrijpend middel om de veiligheid en de ontwikkeling van een kind of jongere te waarborgen (Richtlijnenjeugdhulp, z.d.). Binnen deze scoping review wordt uithuisplaatsing gezien als maatregel waarbij een jongere/kind voor een korte of lange tijd in een andere omgeving wordt geplaatst dan waar het voorheen gewoond heeft (Harder et al., 2020). Volgens Richtlijnen Jeugdhulp wordt een kind uithuisgeplaatst wanneer er acuut gevaar is voor kind en/of ouders of wanneer de omstandigheden waarin het kind zich bevindt het verloop van zijn ontwikkeling bedreigt. Verder is het mogelijk dat een kind uit huis wordt geplaatst wanneer de fysieke gezondheid van de ouders het niet toelaat dat het kind thuis kan blijven wonen (Regelhulp.nl, z.d.). Er zijn dus verschillende redenen waardoor een uithuisplaatsing kan plaatsvinden (Harder et al., 2020). Deze worden onderscheiden in problemen bij het kind en problemen binnen de opvoeding. Problemen met betrekking tot het kind zijn onder andere emotionele- en gedragsproblemen van het kind of bedreigend gedrag

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

van kind ten opzichte van gezinsleden. Problemen bij de opvoeding worden gezien als het mishandelen en/of verwaarlozen van het kind en als het hebben van een gebrek aan opvoedvaardigheden.

Voorkomen van uithuisplaatsing

Voorafgaand aan een uithuisplaatsing wordt over het algemeen gezien dat jongeren en gezinnen al een intensief zorg- en hulpverleningstraject hebben doorlopen om een uithuisplaatsing te voorkomen (Knorth et al., 2016). Er wordt dan onder andere Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling, intensieve thuishulp of een Multi Systeem Therapie aangeboden (Richtlijnen Jeugdhulp, z.d.). De hulpverleners die betrokken zijn bij het helpen van het gezin, kunnen bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) aangeven dat ze denken dat de hulp die wordt verleend niet overeenkomt met wat het kind en de ouders nodig hebben (Raad voor de Kinderbescherming, z.d.). Het RvdK doet onderzoek naar de situatie en kan besluiten dat om een ondertoezichtstelling aan te vragen. De kinderrechter beslist of deze maatregel nodig is. Wanneer de rechter beslist dat dit nodig is, wordt er een gezinsvoogd toegewezen die de ouder(s) hulp biedt. Ouders zijn dan verplicht om deze adviezen op te volgen en mee te werken, zij houden wel zelf het gezag over het kind.

Proces van uithuisplaatsing

Bij een uithuisplaatsing verliezen ouders dit gezag over het kind. Dit kan gebeuren nadat er door de hulpverlener en ouders samen is besloten dat uithuisplaatsing de juiste interventie is in de situatie waarin het kind zich verkeert. Dit wordt een vrijwillige uithuisplaatsing genoemd (NJI.n; z.d., Harder et al., 2020). Beide partijen zijn het met elkaar eens dat er thuis te veel problemen zijn binnen de opvoeding, waardoor de ouders niet meer in staat zijn om zelf voor hun kind te zorgen. Er vinden er ook gedwongen uithuisplaatsingen plaats. Dit gebeurt wanneer het de ouders en de hulpverleners niet lukken om door middel van de aangeboden interventie de situatie te verbeteren. Gedwongen uithuisplaatsingen komen

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

ook voor wanneer de ouders of het kind besluiten om niet meer mee te werken aan de hulpverlening die verleend wordt door bijvoorbeeld de gezinsvoogd. De kinderrechter besluit dat het kind zich in de huidige omstandigheden thuis niet goed kan ontwikkelen en de ouders verliezen het ouderlijke gezag.

Wanneer een hulpverlener denkt dat een uithuisplaatsing nodig is, kan diegene dat melden bij de Raad voor de Kinderbescherming of andere jeugdbeschermingsorganisaties (NJI.nl, z.d.). Deze doen onderzoek naar de thuissituatie van het gezin. Aan de hand van dit onderzoek kunnen zij een machtiging tot uithuisplaatsing aanvragen bij de kinderrechter (Raad voor de Kinderbescherming, z.d.). Ook het Openbaar Ministerie kan deze machtiging indienen, wanneer het wordt gesteund door het college van burgemeester & wethouders (NJI.nl, z.d.). Binnen deze machtiging moet worden gespecificeerd op naar welke plek het kind gaat als het niet meer thuis kan wonen. Naar aanleiding van de aanvraag van de machtiging om een kind uit huis te plaatsen, vindt er een hoorzitting plaats. Hierin wordt de thuissituatie besproken met onder andere ouders/verzorgers en medewerkers van de jeugdbescherming. Een jeugdrechter neemt de beslissing om een kind uit huis te plaatsen aan de hand van deze hoorzitting (Rechtspraak.nl, z.d., NJI.nl, z.d., Regelhulp.nl, z.d.). Er kan enkel worden toegestemd met een uithuisplaatsing voor een jaar, de machtiging voor uithuisplaatsing wordt namelijk jaarlijks geëvalueerd.

Plaatsing

Binnen deze machtiging wordt ook vermeld waar het kind gaat verblijven. Vaak worden jongeren binnen open jeugdzorg geplaatst, hierin hebben ze veel vrijheden. Een voorbeeld van een plek in de open jeugdzorg is dat het kind bij familieleden of kennissen gaat wonen, dit heet netwerkpleegzorg. Verder kunnen jongeren in een pleeggezin, een gezinshuis of een accommodatie van een zorgaanbieder terecht komen. In de gesloten jeugdhulp worden kinderen meer beperkende maatregelen opgelegd, een voorbeeld hiervan is dat kinderen niet

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

naar buiten mogen zonder begeleiding. Kinderen worden in de gesloten jeugdzorg geplaatst wanneer er zorgen zijn over de veiligheid van het kind zelf of van anderen. Dit kan ook gebeuren wanneer er zorgen zijn dat het kind zichzelf aan de zorg wil gaan onttrekken.

Risicofactoren

Niet ieder gezin loopt evenveel risico op het meemaken van een uithuisplaatsing. Er zijn een aantal kenmerken binnen de leefsituaties waarin kinderen wonen die vaak samenhangen met de kans om uit huis geplaatst te worden. Ouders spelen hier een grote rol in. Internationaal onderzoek wijst namelijk uit dat onder andere de sociaal economische status (SES) van de ouders samenhangt met uithuisplaatsing, hoe lager de SES hoe groter het risico om uit huis te worden geplaatst (O'Donnell et al., 2016). Daarnaast blijkt uit hetzelfde onderzoek dat het risico voor een kind om uit huis te worden geplaatst groter wordt, wanneer de leeftijd waarop een moeder haar kind krijgt lager wordt. Verder is het hebben van een slechte mentale of fysieke gezondheid van een van de ouders een factor die de kans op uithuisplaatsing vergroot.

De opvoedvaardigheden van de ouders, het wonen in een veilige buurt en het hebben van een sociaal netwerk zijn ook kenmerken die invloed hebben op de kans op uithuisplaatsing (DeRoma et al., 2006). Verder wijst onderzoek van Bartelink (2017) uit dat gezinnen die in aanraking komen met uithuisplaatsing vaak te maken hebben met schulden, relatieproblemen en psychische problematiek. Een ander onderzoek dat kijkt naar risicofactoren die te maken kunnen hebben met uithuisplaatsing is dat van Van der Put et al. (2020). In dit onderzoek werd onderscheid gemaakt tussen demografische, sociaaleconomische en justitiële factoren. Demografische factoren beschrijven hoe de woonsituatie van het kind eruit ziet (het kind woont met een ouder, het kind woont bij andere familieleden, etc.). Sociaaleconomische factoren die invloed hebben zijn bijvoorbeeld het opleidingsniveau van de ouders of de sociaaleconomische status van de ouders. Bij justitiële

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

factoren gaat het over in aanraking zijn komen met justitie. Uit dit onderzoek bleek dat wanneer jongeren niet in een gezin leven met beide biologische ouders, wanneer minimaal een van de ouders geen werk heeft, of wanneer een van de ouders verdachte is geweest van een misdrijf ze een grotere kans hebben om in aanraking te komen met uithuisplaatsing.

Consequenties

Uithuisplaatsing is een ingrijpende maatregel en deze ingreep kan op korte termijn impact hebben op zowel het kind als het hele gezin. Er wordt ook niet zomaar gekozen om een kind uit huis te plaatsen. Onderzoek laat namelijk zien dat er bij de groep kinderen die een uithuisplaatsing meemaken sprake is van een hogere concentratie van mentale problemen, gedragsproblemen en ontwikkelings- en emotionele stoornissen ten opzichte van de rest van de populatie kinderen. Verder wordt er bij volwassenen die in hun jeugd uit huis zijn geplaatst een gemiddeld hogere mate van crimineel gedrag waargenomen (Seker et al., 2021, Washington et al., 2018). Ook hangt uithuisplaatsing samen met het op lange termijn moeite hebben met: het volgen van onderwijs, het krijgen van een baan, het hebben van een stabiele woonsituatie en het hebben van een goed sociaal netwerk (Javakhishvil & Widom, 2022). Dit laat zien dat de gevolgen van uithuisplaatsing verder gaan dan enkel tijdens de kinderjaren. Zoals Foster et al. (2015) ook aangeven, kan uithuisplaatsing in de volwassenheid mentale problemen en een zwangerschap op jonge leeftijd met zich mee brengen. De eventuele gevolgen die uithuisplaatsingen hebben, kunnen effecten hebben die doorwerken tot in volgende generaties.

Er is dan ook literatuur die impliceert dat de gevolgen van uithuisplaatsing verder doorwerken dan enkel de individuele levensloop, met andere woorden: een uithuisplaatsing kan consequenties hebben die zich uitstrekken over generaties en zo de kans op uithuisplaatsing in de volgende generatie(s) vergroten. Een mogelijke verklaring voor deze continuïteit is dat kinderen vaak in dezelfde omstandigheden opgroeien als hun ouders.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Farrington (2011) beschreef dat kinderen met dezelfde risicofactoren te maken kunnen krijgen als hun ouders, een voorbeeld hiervan is het wonen in een achtergestelde buurt. Dit komt overeen met 'the cycle of deprivation' zoals beschreven door Sir Keith Joseph (1972). In dit concept wordt beschreven dat problemen die mensen ervaren, zoals het betrokken zijn bij criminaliteit, het hebben van een laag inkomen en slechte gezondheid elkaar kunnen versterken. Deze problemen worden overgegeven van generatie op generatie en het is lastig om dit te doorbreken, zo ontstaat er cirkelwerking.

Een andere verklaring waardoor continuïteit van uithuisplaatsing zou kunnen plaats vinden is door de sociale leertheorie van Bandura. In deze theorie beschrijft Bandura dat mensen leren van het gedrag van anderen om hen heen. Kinderen kijken naar het gedrag van anderen en de consequenties die bij dit gedrag horen. Op basis van wat ze zien wordt er een oordeel gemaakt over het vertoonde gedrag en doen ze het gedrag na. Aangezien ze veel mogelijkheden om hun ouders te observeren, is het mogelijk dat ze gedragingen van de ouders gaan imiteren. Een kind kijkt niet alleen naar het gedrag, maar ook hoe er in de omgeving wordt gereageerd op het gedrag. Wanneer iets vaak voorkomt, zorgt dat ervoor dat het als normaal wordt gezien voor het kind (McWey et al., 2012). Hierdoor kunnen ze bijvoorbeeld de opvoedstijl overnemen van hun ouders en deze later zelf ook demonsteren bij het opvoeden van hun eigen kinderen. Dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn van de intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing.

Scoping review

Factoren die de kans op uithuisplaatsing van een kind beïnvloeden lijken verbonden te zijn met consequenties die samenhangen met uithuisplaatsing. Dit zorgt ervoor dat het onderscheid tussen oorzaak en gevolg lastig is om te maken. Onderzoek van Leloux-Opmeer et al. (2016) beschrijft bijvoorbeeld dat een veelvoorkomende aanleiding voor uithuisplaatsing het hebben van emotionele- of gedragsproblemen is. Verder komt binnen dit onderzoek ook

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

de sociaal-culturele context van het gezin naar voren als een betrokken domein. Er wordt beschreven dat een lage sociaaleconomische status veelvoorkomend is onder de populatie van uithuisgeplaatste kinderen (Leloux-Opmeer et al., 2016). Onduidelijk is of deze factoren ten grondslag liggen aan de uithuisplaatsing of dat dit enkel een bijkomstigheid is. Daarnaast is het nog onduidelijk op welke manier uithuisplaatsing van generatie op generatie kan worden doorgegeven of op welke manier uithuisplaatsing gevolgen heeft voor eventuele volgende generaties. Om deze onduidelijkheid nader te onderzoeken is het van belang om de bestaande literatuur over uithuisplaatsing op een rijtje wordt gezet.

Daarom wordt in deze these een *scoping review* uitgevoerd, waarbij bestaande literatuur over de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing wordt samengevat. Uit de in deze review gebruikte artikelen worden ook de eventuele vermelde verklaringen voor deze intergenerationele continuïteit op een rijtje gezet. Dit heeft geresulteerd in de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is er in de bestaande literatuur bekend over de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing?
2. Welke verklaringen voor de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing worden beschreven in deze literatuur?

Deze *scoping review* kan een belangrijke bijdrage leveren, omdat alle bekende informatie over de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing op een rijtje wordt gezet. Alle artikelen die tot aan het heden zijn geschreven over dit onderwerp worden samengevoegd, zodat er een duidelijk overzicht is. De in dit onderzoek uiteengezette informatie kan richting geven aan vervolgonderzoek naar intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Het kan meer duidelijkheid geven over aspecten van de continuïteit die nog verder belicht kunnen worden. De mogelijke verklaringen en mechanismes voor intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing die zijn voorgesteld door de auteurs van de

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

betrokken artikelen kunnen nader worden onderzocht. Verder kan meer inzicht in deze mechanismen ook leiden tot meer duidelijkheid over de mogelijkheden van interventies. Door gebruik te maken van de informatie kunnen de interventies die zich richten op het doorbreken van de intergenerationele cyclus beter aansluiten bij de onderliggende mechanismen en verklaringen.

Methode

Het doel van dit onderzoek is om op een systematische manier bestaande literatuur met betrekking tot de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsingen te vinden en te analyseren. Hierdoor wordt binnen dit onderzoek informatie in kaart gebracht over de continuïteit van uithuisplaatsing en de verklaringen die hiervoor in de huidige literatuur worden beschreven. Deze *scoping review* wordt uitgevoerd volgens de checklist van Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA; Page et al., 2022)

Databases

De academische artikelen worden gezocht binnen een viertal databases. Deze zijn PsychINFO, Scopus, SocINDEX en Web of Science. PsychoINFO is een database waarin academische artikelen, boeken en proefschriften met betrekking tot de psychologie worden opgeslagen. SocIndex bevat artikelen met betrekking tot sociologie. SCOPUS is een database gemaakt door Elsevier dat artikelen bevat met betrekking tot levens-, sociale-, natuur- en gezondheidswetenschappen. Alle artikelen die daarop te vinden zijn, zijn peer-reviewed. Web of Science is een soortgelijke gegevensbank die artikelen bevat van verschillende wetenschappelijke disciplines. Al deze databases bevatten artikelen die onder de disciplines vallen die relevant zijn voor dit onderzoek; psychologie en sociologie. Deze databases worden gebruikt omdat ze beschikbaar zijn gesteld aan medewerkers en studenten van de Rijksuniversiteit Groningen.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Inclusie- en exclusiecriteria

Een aantal inclusie- en exclusiecriteria zijn opgesteld voor het verzamelen van artikelen die worden meegenomen in deze literatuurreview. Als eerste worden alleen studies meegenomen binnen het onderzoek die gepubliceerd zijn in het jaar 1990 en daarna. Dit wordt gedaan om de uitkomsten van deze studie zo actueel mogelijk te houden. Op deze manier blijven de resultaten van deze review relevant in de huidige maatschappij. Verder worden studies geïnccludeerd die zijn geschreven in de Nederlandse of Engelse taal, dit is omdat de schrijver deze beide talen beheerst. Verder worden er enkel wetenschappelijke artikelen geïnccludeerd. Van deze artikelen wordt vereist dat ze primaire bronnen zijn en moeten empirische studies beschrijven om te worden geïnccludeerd in deze literatuurstudie. Verder is het van belang dat artikelen die worden meegenomen dit onderzoek informatie bevatten over twee generatie binnen een gezin. Hierin moet bekend zijn dat een van de (of beide) ouders van de eerste generatie in hun jeugd uit huis zijn geplaatst of tijdelijk in residentiele jeugdhulp hebben gewoond. Deze informatie moet ook worden gerapporteerd voor een kind uit de tweede generatie.

Zoekstrategie

Om de artikelen te verzamelen zijn een aantal zoektermen ingevoerd in alle vier databases die binnen dit onderzoek worden gebruikt. Deze zoektermen zijn opgesteld door artikelen te lezen over uithuisplaatsing en over de intergenerationele continuïteit hiervan. Binnen de gelezen artikelen is gezocht naar eventuele synoniemen. Door deze te gebruiken kan een zo groot mogelijk aantal artikelen worden meegenomen binnen deze literatuurreview. Er is gebruik gemaakt van de volgende zoektermen:

("out-of-home care" OR "foster care " OR "OOHC" OR "out-of-home placement" OR "OOHP" OR "residential care" OR "kinship care" OR "institutional care" OR "care alumni"

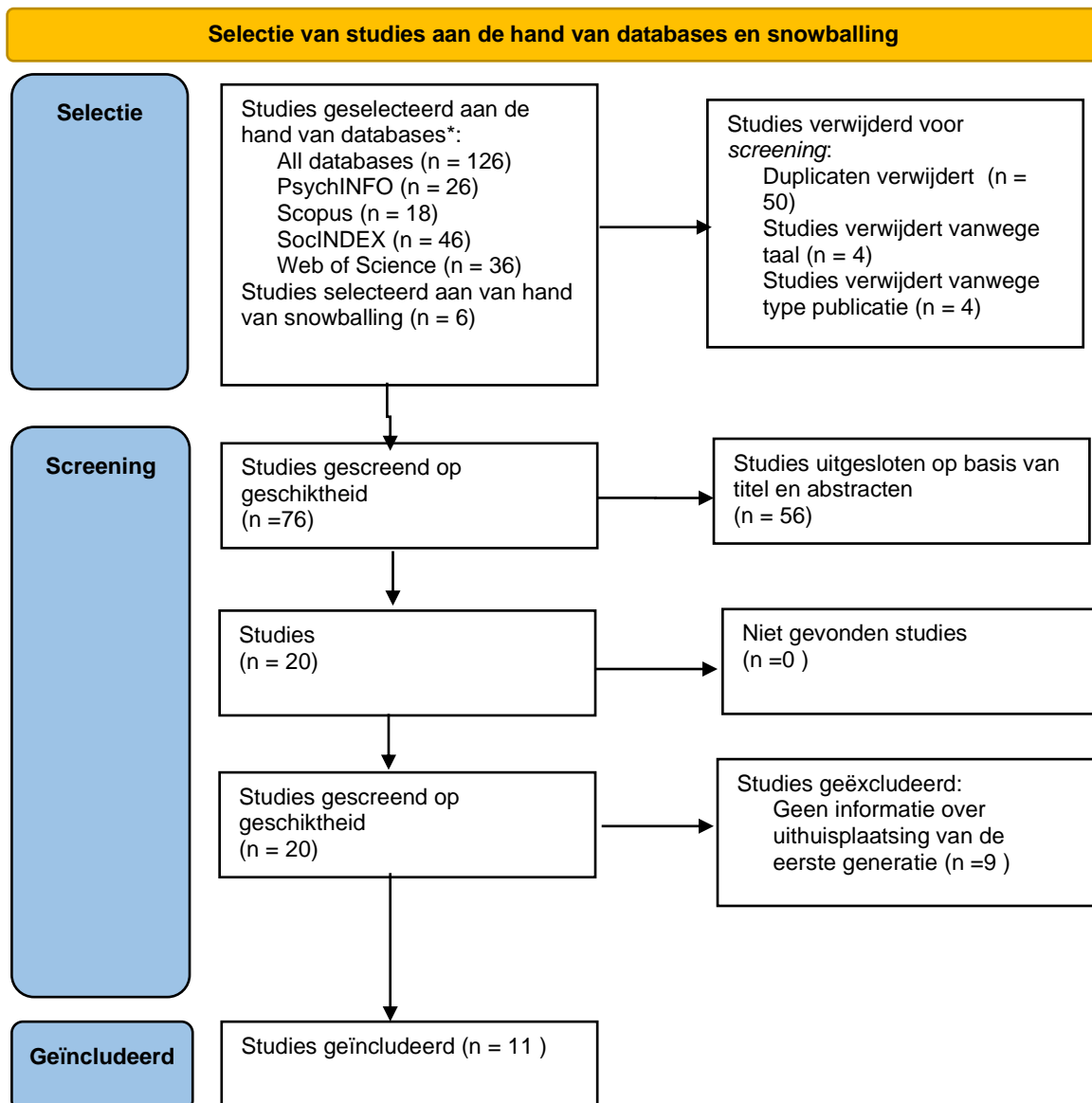
INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

OR “Care leavers”) AND (“intergen* transmission” OR “transgen*continuity” OR “intergen*continuity” OR “transgen* transmission” OR “crossgen*”)

Studieselectie

Het uitvoeren van deze zoekstrategie heeft over de vier databases 126 zoekresultaten opgeleverd (zie figuur 1). Na het verwijderen van de duplicaten bleven er 76 artikelen over. Er zijn vier artikelen verwijderd omdat ze in een taal waren geschreven die niet Engels of Nederlands was. Ook zijn er vier verwijderd omdat het de vorm van publicatie een boek was in plaats van een artikel. Als volgende stap is er gekeken naar de titels en de samenvattingen van de artikelen. Naar deze overgebleven 50 artikelen is gezocht, hiervan zijn er uiteindelijk veertien met volledige tekst opgehaald. Deze artikelen zijn aan de hand van de inclusie- en exclusiecriteria beoordeeld of ze binnen dit onderzoek relevant zijn. Er zijn negen artikelen verwijderd omdat het artikel geen informatie bevatte over het aantal ouders die uit huis zijn geplaatst. In de eindselectie zijn vijf artikelen overbleven en meegenomen in het review. Daarnaast zijn er een aantal artikelen gevonden door de vijf artikelen uit de databases door te lezen en te kijken naar de referenties. Hieruit zijn nog 6 artikelen voortgekomen die relevant zijn om mee te nemen binnen dit onderzoek.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Figuur 1. Prisma Flowchart

Dataextractie

Alle gevonden informatie uit de 11 artikelen zijn in een Excelbestand geplaatst. In dit bestand zijn er per artikel een aantal kenmerken beschreven. Als eerste bevat het bestand algemene informatie: titel, auteur, jaar van uitgave, land van oorsprong en studiedesign. Verder is er informatie over de deelnemers verzameld, hier gaat het om: aantal, verdeling van man/vrouw, leeftijd, duur van uithuisplaatsing en plaats van verblijf. Deze informatie is verzameld voor zowel de eerste als de tweede generatie die betrokken waren binnen de artikelen. Om de continuïteit van uithuisplaatsing in kaart te brengen zijn waar mogelijk de

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Odds-ratio en Hazard-ratio, de statische analyse en de referentiegroep beschreven. In deze tabel is ook ruimte gemaakt voor de eventuele verklaringen die worden benoemd in de artikelen. Binnen de genoemde risicofactoren en beschermende factoren betrokken is er onderscheid gemaakt tussen de baan/opleiding van ouders, de mentale gezondheid en sociale kenmerken die betrekking hebben op de ouders. Verder is er ruimte in het bestand om genoemde theorieën te plaatsen en zijn de benoemde oplossingen en interventies beschreven.

Data-analyse

Door gebruik te maken van deze benadering staat alle relevante data op een geordende manier beschreven in het Excelbestand en is het eenvoudig te gebruiken om deze informatie te betrekken in het analyseren van de resultaten. Er is per kolom in het Excelbestand beschreven wat er allemaal benoemd is in de betrokken artikelen. Alle informatie die beschreven is, werd vergeleken met de informatie uit andere artikelen. Na deze vergelijken is deze kennis samengevat door de artikelen te onderverdelen. Als eerste zijn de artikelen waarin enkel kwalitatief onderzoek is gedaan geanalyseerd. De resultaten die zijn benoemd binnen dit onderzoek zijn alleen beschreven. Verder zijn er kwantitatieve studies waarbij er geen vergelijkingsgroep is meegenomen is binnen het onderzoek. Bij deze studies zijn de percentages benoemd van ouders die uit huis zijn geplaatst van wie de kinderen ook uit huis zijn geplaatst. De afwezigheid van vergelijkingsgroepen zorgt ervoor dat het niet mogelijk is om het aantal uithuisgeplaatste kinderen in de groep met ouders die uit huis zijn geplaatst te vergelijken met een groep met ouders die zelf niet uit huis zijn geplaatst. Bij deze artikelen kunnen dan ook geen *odds-ratio (OR)* of *hazard-ratio (HR)* worden vermeld, dit maakt het moeilijk om de genoemde aantallen te interpreteren. Er zijn, echter, ook een aantal kwantitatieve studies waarbij wel een vergelijkingsgroep is meegenomen in de analyse. Bij deze artikelen zijn de ratio's wel benoemd. In deze these beschrijven de ratio's de kans dat een kind uit huis wordt geplaatst wanneer een van zijn/haar ouders als kind zelf ook uit huis is

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

geplaatst. Wanneer de OR of HR 1 is, is de kans even groot in de populatie niet uithuisgeplaatste ouders als in de groep wel uithuisgeplaatste ouders. Hoe verder de waarde boven het getal 1 ligt, hoe hoger de kans van een kind van een uithuisgeplaatste ouder is om zelf uit huis te worden geplaatst (Szumilas, 2010).

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Tabel 1

Informatie over de betrokken studies

Auteur	Land	Type onderzoek	Bron van informatie	G1 (N=)	G1 % uit huis geplaatst	G2(N=)	G2 % uit huis geplaatst	OR/HR
Weiner & Kupermintz, 2001	Israël	Kwalitatief,	Instituties	268	100%	115	0%	NVT
Roberts et al., 2019	Wales	Kwalitatief	Interviews met autoriteiten + vragenlijsten, participanten gevonden door de autoriteiten in Wales	258	100%	258	20% (52)	NVT
Roberts, 2019	Wales	Kwalitatief	Interviews met ouders, participanten gevonden door de autoriteiten in Wales	8	100%	16	75% (12)	NVT
Foster et al.,	VS	Kwalitatief,	Interview met en	742	100%	Minimaal 742	Minimaal 82	NVT

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

2015		longitudinaal	informatie over mensen uit een private pleegzorg agentschap					
Dworsky, 2015	VS	Kwantitatief, longitudinaal	Database van agentschappen uit Illinois	1972	100%	2487	11% (286)	NVT
Courtney & Dworsky, 2011	VS	Kwantitatief & kwalitatief, longitudinaal	Interviews met leden van The Midwest Evaluation of the Adult Functioning of Former Foster Youth	603	100%			HR: 25.78
Armfield et al., 2021	Australië	Kwantitatief, longitudinaal	Geboorteregister en kinderbeschermings- afdeling van Australië	38,556	4.7% (1070)	278,327	2.8%(1107)	HR: 25.78
Brannstrom et al., 2022	Zweden	Kwantitatief, longitudinaal	Nationale registers	11,338	8.3% (936)	11,338	6.0%(681)	OR: 6.67
Mertz & Andersen, 2017	Denemarken	Kwantitatief, longitudinaal	Administratie van de overheid	15,213	9.1% (1286)	15,213	1.4% (221)	OR: 7.56- 18.63

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Straatman et al., 2021	Zweden	Kwantitatief, longitudinaal	Nationale registers	11,333	8.6% (971)	24905	3.6%(901)	OR: 1.51-5.59
Wall-Wieler, 2018	Zweden	Kwantitatief, longitudinaal	Nationale registers	556,654	2.5% (13,986)	278,327	4.8%(13272)	HR:48.7 Adjusted HR 1.33-3.04 (Gecontroleerd voor gedrags-kenmerken ouders)

Noot. NVT: er is binnen dit onderzoek geen Odds ratio of Hazard ratio berekend, OR: Odds-ratio, HR: Hazard-ratio, G1: eerste generatie, G2: tweede generatie

Resultaten

Studie-informatie

In tabel 1 staan kenmerken van de betrokken studies beschreven. Zoals is er bijvoorbeeld te zien dat de artikelen uit verschillende landen komen, bijvoorbeeld uit Zweden of de Verenigde Staten. Er is gebleken dat de bronnen van de data bij verschillende studies hetzelfde is. Vier van de betrokken studies informatie hebben verkregen uit geboorteregisters, nog 4 hebben informatie verkregen van de nationale autoriteiten en de laatste drie artikelen hebben informatie verzameld door het gebruiken van informatie van agentschappen en instituties. Een deel van deze studies zijn cohort-studies, waarbij er wordt gekeken naar een groep mensen die in dezelfde periode zijn geboren. De grootte van de steekproeven die meegenomen zijn in deze *scoping review* variëren van acht mensen tot 556,654 mensen.

Er zijn vijf studies betrokken die een controlegroep hadden, dit maakt het mogelijk om de hoeveelheid uithuisgeplaatste kinderen van ouders die zelf uit huis zijn geplaatst te vergelijken met kinderen van ouders die dat zelf niet mee hebben gemaakt. Dit is gedaan door het uitrekenen van *odds- en hazardratio's*. De gevonden *odds- en hazard ratios* reiken vanaf 1.51 tot 25.78, zoals te zien is in tabel 1. Er kon vervolgens na het berekenen van de ratio's ook gekeken worden naar de verschillen en overeenkomsten van deze groepen die eventueel invloed hebben op de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Er zijn ook vijf onderzoeken waarbij er geen vergelijkingsgroep aanwezig was. Bij deze studies bestond de eerste generatie in zijn geheel uit ouders die zelf uit huis zijn geplaatst in hun jeugd. Van deze artikelen is enkel bekend hoeveel procent van de kinderen uit huis zijn geplaatst. Als laatste is er ook een studie waarbij de auteurs beschreven hebben in hoeverre er sprake is van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing.

INTERGENERATIONELE CONTINUÛTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Prevalentie van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing

Het merendeel van de studies, namelijk 10 van de 11, beschrijven dat er binnen de door hun onderzocht populatie daadwerkelijk aanwijzingen zijn voor intergenerationele continuïteit. Dit komt naar voren in alle vijf onderzoeken die een controlegroep hebben. Bijvoorbeeld het onderzoek van Straatman et al. (2021). Hierin werd gekeken naar een Zweeds cohort van mensen geboren die in Stockholm zijn geboren in 1953. In deze groep werden mensen die uit huis geplaatst waren vergeleken met mensen die dat niet waren. Bij de ouders die vroeger zelf uithuisgeplaats waren, werd er een grotere kans geconstateerd dat hun kind uit huis geplaatst zou worden dan bij ouders die niet uit huis zijn geplaatst. Deze kans was 1.5 tot 5.5 keer zo groot, afhankelijk van de mate van gezondheidsproblemen (odds-ratio: 1.51 tot 5.59). Wanneer de gezondheidsproblemen erger werden, groeide de kans op uithuisplaatsing. Een vergelijkbare studie van Branstrom et al (2022) laat ditzelfde zien. Kinderen van wie de ouders uit huis zijn geplaatst hebben een significant grotere kans om zelf uit huis geplaatst te worden (odds-ratio: 6.67). Binnen dit onderzoek werd er gekeken naar een deel van de Zweedse populatie via een cohortonderzoek. Een studie door Mertz & Andersen (2017) is uitgevoerd onder Denen die geboren zijn in 1977, laten ook resultaten zien die overeen lijken te komen met de andere reeds benoemde studies. Uit dit onderzoek bleek ook dat de kans significant groter is om zelf uit huis geplaatst te worden, voor kinderen van uithuisgeplaatste ouders ten opzichte van de andere mensen die geboren zijn in 1977 (odds-ratio: 7.56 tot 18.63). In de studie van Wall-Wieler (2018) was er ook een vergelijkingsgroep aanwezig, er werden uithuisgeplaatste mensen uit het Zweedse cohort met kinderen vergeleken met mensen die zelf niet uit huis zijn geplaatst uit datzelfde cohort. Uit deze studie van Wall-Wieler (2018) bleek dat uithuisgeplaatste mensen een grotere kans hebben op een uithuisplaatsing van hun kinderen dan ouders die niet uit huis zijn geplaatst (Hazard-ratio:48.7). Dit bleek het geval te zijn na het controleren voor de leeftijd waarop de ouders uit

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

huis zijn geplaatst en de duur van de uithuisplaatsing (Adjusted HR 1.33- 3.04). De laatste meegenomen studie die dezelfde aanwijzing geeft voor de continuïteit van uithuisplaatsing is het onderzoek van Armfield et al. (2021). Hierin werden Australische moeders die in verschillende maten in de jeugd in aanraking zijn geweest met jeugdbescherming onderling met elkaar vergeleken. Na het controleren voor een aantal kenmerken van de moeders, zoals bijvoorbeeld de werkstatus, was er voor kinderen met moeders die uit huis zijn geplaatst een grotere kans om zelf ook een uithuisplaatsing mee te maken (Hazard-ratio: 7.09). Het controleren voor andere factoren als sociaaleconomische status van ouders zorgt ervoor dat het duidelijker wordt hoe groot het intergenerationele effect is van alleen de uithuisplaatsing van een ouder.

Deze artikelen lijken er allemaal op te wijzen dat het hebben van een ouder die een uithuisplaatsing heeft meegemaakt als kind de kans vergroot om ook tot dit zelfde lot te komen. Ditzelfde resultaat lijkt ook voort te komen uit de studies die geen controlegroep hebben. Deze bevatten, op één na, allemaal indicaties dat er sprake is van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Zo beschrijven Foster et al. (2015) bijvoorbeeld dat het door hen uitgevoerde onderzoek ondersteuning geeft aan het model van intergenerationele continuïteit. Dit blijkt uit data van een aantal private pleegzorginstelling uit de Verenigde Staten. Binnen dit onderzoek is gekeken naar ouders in pleegzorg die biologische kinderen hebben gekregen. Van deze kinderen is 9.0% uit huis geplaatst. Een ander onderzoek gedaan onder de Amerikaanse populatie is die van Dworsky (2015). Er werd gekeken naar data van Illinois Department of Children and Family Services over jonge ouders die recent nog in de pleegzorg hebben gewoond. Van alle kinderen die deze ouders hebben gekregen is er 11% uithuisgeplaatst. Uit een rapport van Unicef uit 2023 blijkt dat 0.077% van de gehele populatie van Amerikaanse kinderen in een residentiele zorgaccommodatie woonden in 2012. Dit is een veel kleiner percentage dan wat was gevonden in de steekproeven van de onderzoek

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

van Foster en van Dworsky. In ditzelfde rapport van UNICEF staat ook geschreven dat in het Verenigd Koninkrijk 0.067 van de Britse kinderen uit huis zijn geplaatst. Ook dit percentage van de gehele populatie kinderen die uit huis zijn geplaatst is veel kleiner dan het percentage dat is gevonden in het artikel dat wordt meegenomen in deze masterthese. In het onderzoek dat in Wales werd gedaan is dit percentage namelijk vele malen hoger. De kleine studie (n=8) dat in Wales is uitgevoerd door Roberts (2019) doet enkel onderzoek naar kinderen van ouders die in hun jeugd jaren in pleeggezinnen hebben geleefd. In totaal hebben deze acht deelnemers 16 kinderen gekregen, 12 van deze kinderen uit de tweede generatie hebben zelf te maken gehad met uithuisplaatsing(75%). Dit werd bekend uit de interviews die werden gehouden met de ouders. Er werden aan acht deelnemer vragen gesteld over onder andere hoe hun thuissituatie eruit zag en hoe zij het opvoeden van de eigen kinderen ervaren. Over dezelfde studie die uitgevoerd is door Roberts in 2019 is nog een artikel geschreven. Hierin wordt informatie beschreven dat is verkregen door vragenlijsten uit te delen en interviews te houden met autoriteiten in Wales (Roberts et al., 2019). Ook hier werd enkel gekeken naar ouders die in binnen de pleegzorg hebben gewoond. Van de 258 kinderen die deze ouders in totaal hebben gekregen is er 10% onder zorg bij lokale autoriteiten en 7% woonden bij familie of andere kennissen. Het onderzoek van Weiner en Kupermintz (2001) laat niet hetzelfde resultaat zien. In dit onderzoek zijn 268 Israëlische kinderen die in institutionele zorg zijn opgegroeid op langere termijn gevolgd. In tegenstelling tot alle andere onderzoeken die worden meegenomen in deze literatuurstudie, is er binnen dit artikel geen aanwijzing voor intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing. In totaal hebben de deelnemers van dit onderzoek 115 kinderen gekregen, deze kinderen wonen allemaal nog bij hun ouders.

Alle voorheen genoemde artikelen bevatten cijfers over ouders en kinderen die te maken hebben gehad met uithuisplaatsing. Het artikel van Courtney en Dworsky (2001) doet dit niet. Dit onderzoek is uitgevoerd in de Verenigde Staten en was gefocust op jongeren die

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

in het transitieproces zaten om vanuit het pleegstelsel op zichzelf te gaan wonen. In dit artikel werd enkel beschreven dat veel van deze jongeren zelf al kinderen heeft waarvoor ze zelf niet kunnen zorgen. “Too many of them have children for whom they cannot provide a home (Courtney & Dworsky, 2001).”

Kortom lijken de meeste betrokken studies ernaar te verwijzen dat er daadwerkelijk sprake is van intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing. Dit blijkt zowel uit onderzoek die gebruik maakten van controlegroepen en uit onderzoeken die slechts beschrijven de statistieken bevatten. Er is echter één artikel die niet dezelfde resultaten laat zien. In dit artikel zijn er helemaal geen kinderen van uithuisgeplaatste kinderen uithuisgeplaatst.

Verklaringen voor de intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing

Over het algemeen hebben de artikelen resultaten opgeleverd die erop lijken te wijzen dat er sprake is van intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing, blijkens een verhoogd risico voor het meemaken van een uithuisplaatsing voor kinderen van ouders zelf die een uithuisplaatsing doormaakten. Het is naast het constateren van de continuïteit belangrijk om de onderliggende verklaringen hiervan en ook mechanismen achter de discontinuïteit te onderzoeken. Verscheidene onderliggende mechanismen zijn benoemd in de artikelen. Zo stellen Straatman et al. (2021) dat mentale problemen doorgegeven worden van generatie op generatie, deze mentale problemen zouden bij kunnen dragen aan het niet goed kunnen zorgen voor kinderen. Wanneer ouders zelf niet kunnen zorgen voor hun kinderen, kan het zo zijn dat het beter is voor het kind om ergens anders op te groeien en daarom uit huis geplaatst te worden. Verder wordt er in het artikelen van Straatman ook nagedacht over de mogelijkheid dat de kinderen gedragsstijl van ouders overnemen.

Mertz en Andersen (2017) beschrijven een soortgelijk mechanisme, zij verklaren de gevonden intergenerationale continuïteit van uithuisplaatsing vanuit de sociale leertheorie,

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

specifiek het overdragen van sociale vaardigheden en coping vaardigheden. Kinderen gaan het gedrag van de ouders zien als normaal en wanneer ze zelf kinderen hebben gebruiken ze dezelfde opvoedingsvaardigheden die ze hebben gezien bij hun eigen ouders. Ook noemden Mertz en Andersen dat het voor ouders die zelf niet beschikken over de juiste vaardigheden, lastig is om effectieve opvoedvaardigheden aan hun eigen kinderen te leren. Verder hebben kinderen ook een kans dat de achterstanden van ouders aan hen worden doorgegeven. Dit sluit aan bij de eerdere genoemde '*cycle of deprivation*', dit houdt in dat de gebrekkige omstandigheden waarin mensen opgroeien door worden gegeven van generatie op generatie. Hierbij kan worden gedacht aan armoede of aan een omgeving waarin veel criminele activiteiten plaatsvinden (Mertz & Andersen, 2017). Deze achterstanden die doorgegeven worden over generaties leiden er toe dat een ouder minder middelen heeft die kunnen helpen bij het omgaan met eventuele problemen in de opvoeding waardoor het lastiger is om de cyclus te doorbreken (Straatman et al., 2021).

Een heel andere verklaring wordt gegeven door Roberts (2019). Zij beschrijft dat negatieve ervaringen die kinderen hebben ondergaan tijdens de jeugd mogelijk van invloed kunnen zijn op het zelfvertrouwen van het kind wanneer het volwassen is. Hier gaat het specifiek over het vertrouwen in eigen kunnen met betrekking tot opvoeden van hun eigen kinderen. Armfield (2021) geeft ook een mogelijke verklaring dat te maken heeft met ervaringen tijdens de jeugdijaren. Onprettige ervaringen in de jeugd kunnen de ontwikkeling van het brein beperken. Dit zou mogelijk het gevolg kunnen hebben dat gedragingen en emotionele reacties ontstaan die de mogelijkheid om kinderen liefdevol op te voeden in perken. Bij deze onprettige ervaringen kan gedacht worden aan mishandeling of verwaarlozing waar de ouders in hun eigen jeugd mee te maken kan hebben gehad. Straatman (2021) oppert ook een verklaring dat voortborduurt op ervaringen uit de jeugd. Straatman stelt bijvoorbeeld dat mensen die vroeger zelf uit huis zijn geplaatst, uithuisplaatsing gaan zien als

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

een mogelijke oplossing voor een probleem. Zij zouden uithuisplaatsing door hun eigen ervaringen niet zien als een negatief gevolg.

Factoren die bijdragen aan continuïteit

Naast de onderliggende mechanismes worden er ook een aantal factoren genoemd die de intergenerationele continuïteit beïnvloeden. In verschillende onderzoeken wordt beschreven dat er bij jongere ouders vaker sprake is van uithuisplaatsing van hun kind, dan bij mensen die op latere leeftijd kinderen krijgen. Dit is vooral te zien wanneer de moeder jong kinderen krijgt (Armfield et al., 2021, Mertz & Andersen, 2017, Dworsky, 2011). Weiner & Kupermintz (2001) schrijven dat de leeftijd waarop ouders uit huis zijn geplaatst en de duur van deze uithuisplaatsing ook samen kan hangen met de kans op uithuisplaatsing van hun kind. Er worden meer uithuisplaatsingen gezien wanneer ouders 13 jaar oud of jonger waren en wanneer ze meer dan vijf jaar uit huis waren geplaatst. Ook de financiële status van ouders lijkt op een manier verbonden te zijn aan de kans op uithuisplaatsing, bij een lagere sociaaleconomische status vinden er meer uithuisplaatsingen plaats (Mertz & Andersen, 2017). De mentale gezondheid van ouders wordt ook meerdere keren beschreven als invloed hebbende op het doorgeven van uithuisplaatsing (Mertz & Andersen, 2017).

Daarentegen wordt er beschreven dat het afronden van een hbo- of universitaire opleiding, de kans op intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing kan verkleinen. Het hebben van een stabiele woonsituatie lijkt het effect van uithuisplaatsing op de volgende generatie te verminderen (Roberts et al., 2019). Een aantal deelnemers rapporteerden in het ziekenhuis opgenomen zijn te zijn geweest door mentale gezondheidsproblemen en een poging te hebben gedaan om suïcide te plegen. De kinderen van deze groep deelnemers hadden ook een grotere kans om uit huis geplaatst te worden in vergelijking met de groep die dit niet heeft meegemaakt. De mentale gezondheid van ouders lijkt dus ook een rol te spelen. (Brannstrom et al., 2022, Straatman et al., 2021, Weiner & Kupermintz, 2001).

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Interventies

Er zijn een aantal mogelijke interventies aangestipt binnen de betrokken artikelen die zouden kunnen helpen bij het doorbreken van de continuïteit. Een mogelijke interventie die dat kan doen werd aangestipt door Courtney & Dworsky (2011), Armfield et al. (2021), Foster et al. (2015), Mertz & Andersen (2017) en Roberts (2019). Zij benadrukken het belang van het ondersteunen van ouders door het helpen bij vinden van woonaccommodaties en werk, het geven van informatie over mentale gezondheid en het aanbieden van professionele hulp voor mentale klachten. Een essentieel onderdeel hiervan is dat de ouders wel het gevoel hebben dat ze worden geholpen met het ontwikkelen van opvoedvaardigheden in plaats van dat ze gestraft worden voor het feit dat ze die nog niet bezitten. Het weghalen van zorgen en stress over bijvoorbeeld huisvesting of financiën creëert ruimte voor het ontwikkelen van opvoedvaardigheden. Een mogelijke interventie die ook is benoemd, is het stimuleren van het volgen van opleidingen en het zorgen voor ondersteuning op school (Branstrom et al., 2022, Weiner & Kupermintz, 2001).

Als laatste interventie stellen Armfield et al. (2021) voor om te letten op gezinnen die bekend zijn bij de kindbescherming en deze preventieve hulp geven om het uithuisplaatsen te voorkomen. Dworsky (2015) beschrijft een interventie die hierbij aansluit. Hij raadt aan om vroeger uithuisgeplaatste kinderen educatie te geven over opvoeding en het hebben van kinderen, op die manier hopen ze deze jongeren te stimuleren om pas op latere leeftijd zelf kinderen te krijgen. Deze en alle eerder benoemde interventies zouden veelbelovend kunnen worden.

Discussie

Is er sprake van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing?

Wanneer alle onderzoeken worden samengevat lijkt het erop dat er daadwerkelijk sprake is van intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Het overgrote deel van de

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

artikelen lijkt dit te bevestigen, op één artikel na. Voor deze continuïteit zijn een aantal verklaringen genoemd. Als eerste de sociale leertheorie, kinderen leren door het gedrag van mensen in de omgeving te observeren. Kinderen kunnen (on)bewust het gedrag van de ouders gaan imiteren. Ook de ‘cycle op deprivation’ wordt genoemd als onderliggend mechanisme, wanneer iemand in lastige omstandigheden opgroeit is het moeilijk om te voorkomen om deze omstandigheden door te geven aan de volgende generatie. Er zijn wel een aantal dingen die de continuïteit lijken te beïnvloeden. Deze zijn: het goed opgeleid zijn van de ouders, pas op hogere leeftijd zwanger worden en het hebben van een stabiele woonsituatie.

Kwaliteit van de studies

Deze resultaten moeten echter met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, hier zijn een aantal redenen voor. Ten eerste zijn er bij zes van de elf meegenomen artikelen geen referentiegroepen gebruikt. Er kan binnen die onderzoeken weinig gezegd worden over de prevalentie van uithuisplaatsingen van kinderen van ouders in vergelijking met kinderen van ouders die niet uit huis zijn geplaatst. Er zijn wel percentages van uithuisplaatsingen binnen de steekproef die vergeleken kunnen worden met het percentage van de populatie. Het is helaas niet mogelijk om te controleren voor risicofactoren die bij de mensen die deel uit maken van de steekproef. De steekproef van zes van de artikelen bestaat volledig uit ouders die uit huis zijn geplaatst.

Verder ontbreekt er informatie over de reden van uithuisplaatsing. Kinderen kunnen uit huis worden geplaatst wanneer er sprake is van kindermishandeling, maar ook wanneer er gedragsproblemen zijn bij het kind. Dit zijn erg uiteenlopende problemen die de continuïteit mogelijk op verschillende manieren beïnvloeden. Ook is er bij een aantal studies geen informatie over de plek waar de kinderen zijn terecht gekomen na de uithuisplaatsing of is deze informatie niet meegenomen in de analyse. Dit kan invloed hebben op de kwaliteit van leven van kinderen die uit huis zijn geplaatst. Onderzoek van Montserrat (2014) laat

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

bijvoorbeeld zien dat kinderen die in een institutie zijn geplaatst lagere cijfers behalen op school in vergelijking met kinderen die in de pleegzorg terecht zijn gekomen. Verder laat hetzelfde onderzoek zien dat kinderen die in de netwerkpleegzorg terecht komen, mentaal stabiel zijn. Het onderzoek van Leloux-Opmeer (2016) laat zien dat zowel de plek waar het kind wordt geplaatst en eigenschappen van het kind invloed heeft op onder andere de schoolresultaten, de mentale problemen en het zich kunnen binden aan anderen. De plek waar ouders terecht zijn gekomen kan invloed hebben op hoe ze omgaan met bepaalde situaties en dus ook met het opvoeden van een kind.

Beperkingen van het onderzoek

Tijdens het verzamelen van artikelen om mee te nemen binnen deze *scoping review* viel op dat er heel veel resultaten naar voren kwamen uit de databases (PsychINFO, Scopus, SocINDEX en Web of Science) die niet relevant waren voor deze review. Hierbij viel nog meer op dat door middel van *snowballing* een aantal artikelen is gevonden die wel in de gebruikte databases bekend waren, maar die niet naar voren zijn gekomen tijdens de eerste zoektocht. Mogelijk zijn er dus nog meer relevante onderzoeken gemist tijdens het uitvoeren van de zoekstrategie met de in deze review gebruikte zoektermen. Dit zou er voor kunnen hebben gezorgd dat het beeld dat geschetst is in de masterthese niet volledig is. Ook is er een mogelijkheid dat door het *snowball effect* artikelen die de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing bevestigen naar voren komen en de artikelen die dit tegenspreken niet meegenomen zijn in dit onderzoek. Het zou informatief zijn om te ontdekken waarom dit is gebeurt en hoe dit voorkomen zou kunnen worden.

Implicatie voor vervolgonderzoek

In eventueel vervolgonderzoek kan het van belang zijn om verder te kijken naar de invloed van de plek waarop een kind wordt geplaatst en de intergenerationele continuïteit van uithuisplaatsing. Heeft de vorm van opvang waar een kind terecht komt invloed op de

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

continuïteit? Ook kan er verder onderzoek gedaan worden naar de invloed die verschillende kenmerken van ouders hebben, zoals leeftijd, mentale gezondheid, opleidingsniveau en financiële gesteldheid, dit zijn allemaal factoren die genoemd zijn als mogelijke invloeden op de continuïteit. Het is echter nog niet duidelijk of dat werkelijk zo is en op welke manier deze dan invloed zouden hebben.

Verder zou ook onderzoek gedaan kunnen worden naar de genoemde verklaringen voor de intergenerationale continuïteit, bijvoorbeeld dat kinderen in dezelfde (negatieve) omstandigheden opgroeien als hun ouders en dat kinderen leren opvoedvaardigheden leren van hun ouders. Deze onderliggende mechanismen zijn meerder keren genoemd, maar voor nog meer helderheid over de werking hiervan kan nog meer onderzoek worden gedaan.

Om de continuïteit van uithuisplaatsing te kunnen doorbreken is het belangrijk om meer onderzoek te doen naar mogelijk interventies. In de in deze *scoping review* meegenomen artikelen zijn een aantal ideeën voor interventie genoemd zoals het helpen met huisvesting en banen zoeken, het stimuleren van het volgen van een opleiding en educatie aanbieden over het opvoeden van kinderen.

INTERGENERATIONELE CONTINUÛTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Referenties

- * Armfield, J. M., et al. (2021). "Intergenerational transmission of child maltreatment in South Australia, 1986-2017: a retrospective cohort study." *Lancet Public Health* 6(7): E450-E461.
- *Brännström, L., et al. (2022). "Intergenerational transmission of placement in out-of-home care: Mediation and interaction by educational attainment." *Child Abuse & Neglect* 123.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 31 oktober). *36 duizend jongeren in de jeugdhulp slapen niet thuis*. CBS.NL Geraadpleegd op 21 maart 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2022/44/36-duizend-jongeren-in-de-jeugdhulp-slapen-niet-thuis>
- *Courtney, M. E., & Dworsky, A. (2006). Early outcomes for young adults transitioning from out-of-home care in the USA. *Child & Family Social Work*, 11(3), 209–219. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2006.00433.x>
- DeRoma, V., Kessler, M.L., McDaniel, R., Merino, C. (2006). Important Risk Factors in Home-Removal Decisions: Social Caseworker Perceptions. *Child and Adolescent Social Work Journal*. 23. 263-277. 10.1007/s10560-006-0047-8.
- *Dworsky, A. (2015). Child welfare services involvement among the children of young parents in foster care. *Child Abuse & Neglect*, 45, 68–79. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.chiabu.2015.04.005>.
- *Foster, L. J. J., Beadnell, B., & Pecora, P. J. (2015). Intergenerational pathways leading to foster care placement of foster care alumni's children. *Child & Family Social Work*, 20(1), 72–82. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1111/cfs.12057>
- Farrington, D.P. (2011). Families and crime. In: Wilson, J.Q. & Petersilia J. (Eds.), *Crime and Public Policy* (p. 130-157). Oxford: Oxford University Press.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020). Uithuisplaatsing van jeugdigen: Wat, voor wie, en wanneer? In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (blz. 13-27). SWP Uitgeverij.
- Javakhishvili, M., & Widom, C. S. (2022). Out-of-home placement, sleep problems, and later mental health and crime: A prospective investigation. *American Journal of Orthopsychiatry*, 92(3), 257–267. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/ort0000609.sup>
- Knorth, E. J., Evenboer, K. E., & Harder, A. T. (2016). Jeugdhulp, wetenschappelijk verantwoord. In M. H. van IJzendoorn, & L. van Rosmalen (editors), *Pedagogiek in beeld: Een inleiding in de pedagogische studie van opvoeding, onderwijs en hulpverlening* (3 redactie, blz. 193-204). Bohn, Stafleu, Van Loghum
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of children in foster care in foster care, family-style group care, and residential care: A scoping review. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2357–2371. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/s10826-016-0418-5>
- McWey, L., Pazdera, A. L., Vennum, A. and Wojciak, A. S. (2012) ‘Intergenerational patterns of maltreatment in families at risk for foster care’, *Journal of Marital and Family Therapy*, 39(2), pp. 133–47.
- *Mertz, M., & Andersen, S. H. (2017). The hidden cost of foster-care: New evidence on the inter-generational transmission of foster-care experiences. *British Journal of Social Work*, 47(5), 1377–1393.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Montserrat, C. (2014). Kinship care in Spain: Messages from research. *Child & Family Social Work*, 19(3), 367–376. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1111/cfs.12028>

Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). *Uithuisplaatsing*. NJI.nl. Geraadpleegd op 10 april 2023, van <https://www.nji.nl/uithuisplaatsing>

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D.,

Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J.,

Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson,

E., McDonald, S., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated

guideline for reporting systematic reviews. *Journal of Surgery*, 88, 105906. [105906].

<https://doi.org/10.1016/j.ijsu.2021.105906>

Regelhulp (z.d.) *Uithuisplaatsing van een Kind*. Regelhulp.nl. Geraadpleegd op 2 april 2023,

van <https://www.regelhulp.nl/onderwerpen/uit-huis/uithuisplaatsing>

Rechtspraak (z.d.) *Uithuisplaatsing*. Rechtspraak.nl Geraadpleegd op 21 maart, 2023, van

<https://www.rechtspraak.nl/Onderwerpen/Uithuisplaatsing/#tabs>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (z.d.) *Uithuisplaatsing en terugplaatsing*

Richtlijnenjeugdhulp.nl Geraadpleegd op 25 mei 2023, van

<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/uithuisplaatsing-en-terugplaatsing/inleiding/>

*Roberts, L. (2017). A small-scale qualitative scoping study into the experiences of looked after children and care leavers who are parents in Wales. *Child & Family Social Work*, 22(3), 1274–1282. <https://doi.org/10.1111/cfs.12344>

* Roberts, L., Maxwell, N., & Elliott, M. (2019). When young people in and leaving state care become parents: What happens and why? *Children and Youth Services Review*, 104, Article 104387. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104387>

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Seker, S., Boonmann, C., Gerger, H., Jäggi, L., d'Huart, D., Schmeck, K., & Schmid, M.

(2021). Mental disorders among adults formerly in out-of-home care: A systematic review and meta-analysis of longitudinal studies. *European Child & Adolescent Psychiatry*. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/s00787-021-01828-0>

*Straatmann, V. S., et al. (2021). "Intergenerational transmission of out-of-home care and the role of mental health problems: Findings from Stockholm Birth Cohort Multigenerational Study." *Social Science & Medicine* 284.

Szumilas M. (2010). Explaining odds ratios. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry = Journal de l'Academie canadienne de psychiatrie de l'enfant et de l'adolescent*, 19(3), 227–229.

UNICEF (2023) *Children in alternative care*. Unicef.org Geraadpleegd op 18 oktober 2023
<https://data.unicef.org/topic/child-protection/children-alternative-care/#:~:text=Based%20on%20the%20available%20data,rate%20at%2075%20per%20100%2C000.>

UNICEF & Eurochild. (2021). Better data for better child protection systems in Europe: technical report of the DataCare project. In *Eurochild.org* Geraadpleegd op 10 april 2023, van <https://eurochild.org/uploads/2022/02/UNICEF-DataCare-Technical-Report-Final-1.pdf>

Van der Put, C., Assink, M., Schmitz, D., Kuyvenhoven, J., de Jager, A., Stams, G. J., & van Dam, L. (2020). Vroegsignalering van het risico op intensieve jeugdhulp voor preventieve doeleinden. *Kind En Adolescent*, 41(4), 351–368. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/s12453-020-00245-5>

*Wall-Wieler, E., et al. (2018). "Intergenerational transmission of out-of-home care in Sweden: A population-based cohort study." *Child Abuse & Neglect* 83: 42-51.

INTERGENERATIONELE CONTINUÏTEIT VAN UITHUISPLAATSING

Washington, T., Wrenn, A., Kaye, H., Priester, M. A., Colombo, G., Carter, K., Shadreck, I.,

Hargett, B. A., Williams, J. A., & Coakley, T. (2018). Psychosocial factors and behavioral health outcomes among children in Foster and Kinship care: A systematic review. *Children and Youth Services Review*, *90*, 118–133. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.chilyouth.2018.04.030>

*Weiner, A., & Kupermintz, H. (2001). Facing Adulthood Alone: The Long-Term Impact of Family Break-up and Infant Institutions, a Longitudinal Study. *British Journal of Social Work*, *31*(2), 213–234. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1093/bjsw/31.2.213>